

Arvamuse avaldamine elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu (680 SE) kohta

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Riigikogu majanduskomisjoni võimaluse eest avaldada arvamust elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu (680 SE) kohta, mis annab mikro- ja väikeettevõtetele võimaluse osta kuni 2023. aasta lõpuni elektrienergiat universaalteenusena ehk Konkurentsiameti reguleeritud hinnaga.

Kaubanduskoda peab positiivseks, et Riigikogu menetlusse on jõudnud eelnõu, mis pakub osadele mikro- ja väikeettevõtetele teatud ulatuses leevendust seoses kõrge elektrihinnaga. Samas ei ole eelnõus sisalduv lahendus piisav ettevõtete toetamiseks ja nende konkurentsivõime tagamiseks. Näiteks valmistab meile muret, et eelnõust kasu saavate mikro- ja väikeettevõtete arv võib jääda väga väikeseks. Põhjuseks on asjaolu, et paljudel mikro- ja väikeettevõtetel puudub elektrileping, sest nad üürivad kinnisvara ning elektrileping on üürileandjal. Seetõttu palume universaalteenuse kasutamise võimalust laiendada ka isikutele, kes varustavad mikro- ja väikeettevõtteid elektriga. Ettevõtete võrdse kohtlemise ning konkurentsivõime tagamiseks teeme ka ettepaneku lubada universaalteenust kasutada keskmise suurusega ettevõtetel ning näeme vajadust, et riik pakuks kõrge elektrihinna osas leevendust ka suurettevõtetele. Eelnõu üheks probleemiks on ka see, et mikro- ja väikeettevõtte kriteeriumid ei ole piisavalt selged ning vajavad täpsustamist.

Järgnevalt selgitame oma seisukohti ja muudatusettepanekuid lähemalt.

1. Mikroettevõtte ja väikeettevõtte kriteeriumid

Eelnõu § 1 punktid 1 ja 2 täiendavad elektrituruseaduse paragrahvi 3 punktidega 15² ja 28³, milles sisalduvad mikro- ja väikeettevõtte definitsioonid järgmises sõnastuses:

„15²) mikroettevõtte – äriühing, kus töötab vähem kui 10 inimest ja mille aastakäive või aastane bilansimaht ei ületa kaht miljonit eurot;

28³) väikeettevõtte – äriühing, kus töötab vähem kui 50 inimest ja mille aastakäive või aastane bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot;“

Meie hinnangul ei ole eelnõus ja seletuskirjas piisavalt täpselt kirjeldatud, kuidas toimub mikroettevõtte või väikeettevõtte kriteeriumite hindamine. Selline ebaselgus võib praktikas tekitada vaidlusi, kas ettevõttel on õigus kasutada äritarbijale

mõeldud elektri universaalteenust või mitte. **Õigusselguse tagamiseks palume vastuseid järgmistele küsimustele:**

Töötajate arv

- 1) Keda on peetud silmas fraasi all „töötab vähem kui 10 või 50 inimest“? Kas saame õigesti aru, et nende inimeste hulka ei loeta üksnes töölepingu, vaid ka võlaõigusliku lepingu alusel töötavaid inimesi?
- 2) Kas saame õigesti aru, et elektrimüüja peab kriteeriumi kontrollimisel lähtuma Maksu- ja Tolliameti töötajate arvu numbrist, mille Maksu- ja Tolliamet avalikustab igale kvartalile järgneva kuu 10. kuupäeval, või on lubatud kasutada ka muid allikaid?
- 3) Kui aluseks tuleb võtta Maksu- ja Tolliameti poolt avalikustatav number, siis millise ajahetke seisuga tuleb seda numbrit vaadata. Kas aluseks tuleb võtta viimane avaldatud töötajate arvu number, töötajate arv viimase aasta lõpu seisuga või saab ettevõtte ja/või elektrimüüja ise valida, mis ajahetkest tuleb lähtuda töötajate arvu määramisel?
- 4) Mis saab siis, kui ettevõtte on alles tegevust alustanud ning ettevõtte nimi ja töötajate arv ei sisaldu Maksu- ja Tolliameti viimati avaldatud tabelis? Kuidas sellisel juhul teha kindlaks töötajate arv?

Käive

- 5) Kas käibe puhul tuleb kontrollimisel aluseks võtta Maksu- ja Tolliameti poolt avaldatud käive, mille Maksu- ja Tolliamet avalikustab igale kvartalile järgneva kuu 10. kuupäeval, või on lubatud kasutada ka muid allikaid, näiteks majandusaasta aruannet?
- 6) Millise ajahetke seisuga tuleb käivet vaadata? Kas kokku tuleb liita viimase nelja kvartali käive, mille Maksu- ja Tolliamet on avalikustanud, või tuleb aluseks võtta viimase kalendriaasta või majandusaasta käive, kui majandusaasta ei kattu kalendriaastaga?
- 7) Mis saab siis, kui ettevõtte on alles tegevust alustanud ning Maksu- ja Tolliameti poolt viimati avaldatud tabelis sisaldub käive vaid ühe kvartali kohta või puudub käive üldse?

Bilansimaht

- 8) Kuidas kontrollida bilansimahtu olukorras, kus tegemist on alustava ettevõttega, kes ei ole pidanud veel majandusaasta aruannet esitama?
- 9) Kuidas kontrollida bilansimahtu olukorras, kus ettevõtte on jätnud majandusaasta aruande esitamata? Kas aruande mitteesitamine tähendab seda, et ettevõttel ei ole võimalik enne aruande esitamist universaalteenust kasutada?
- 10) Kui ettevõtte kuulub kontserni, siis kas bilansimahu osas tuleb lähtuda konsolideerimisgrupi majandusaasta aruandes sisalduvast bilansimahust või tuleb lähtuda iga konsolideerimisgruppi kuuluva juriidilise isiku bilansimahust? Kaubanduskoda toetab lahendust, kus aluseks võetakse iga äriühingu bilansimaht, mitte konsolideerimisgrupi bilansimaht. Samas meile teadaolevalt ei ole hetkel võimalik riigile esitatud majandusaasta aruannete põhjal automaatselt

kindlaks teha, millised on konsolideerimisgruppi kuuluvate juriidiliste isikute vastavad näitajad eraldiseisvana.

Kriteeriumite kontrollimise sagedus

- 11) Kas saame õigesti aru, et elektrimüüjal on kohustus kontrollida, kas ettevõtte vastab äritarbija kriteeriumitele?
- 12) Millisel ajahetkel peab elektrimüüja teostama kriteeriumitele vastavuse kontrolli? Kas seda tuleb teha üksnes enne lepingu sõlmimist või tuleb seda teha ka hiljem lepingu kehtivuse ajal? Kui kontrollimise kohustus on ka lepingu kehtivuse hetkel, siis millise aja tagant tuleb elektrimüüjal kontrolli teostada.

Kaubanduskoja hinnangul langeb eelnõu jõustudes elektrimüüjatele väga suur koormus, et teha kindlaks, millistel ettevõtetel on õigus minna üle universaalteenusele. Töökoormus on seda suurem, kui elektrimüüja peab kriteeriumitele vastavust kontrollima mitte üksnes lepingu sõlmimisel, vaid ka kogu lepingu kehtivuse perioodil. Oleme saanud tagasisidet, et kriteeriumite kontrollimine on elektrimüüja jaoks käsitöö või siis tuleb arendada väga lühikeseks perioodiks tehniline lahendus, mis muudab teenuse äritarbijate jaoks kallimaks. Seetõttu pakume välja lahenduse, et riik hoiab ajakohasena nimekirja ettevõtetest, kel on õigus kasutada universaalteenust, ning see nimekiri on kättesaadav igal ajahetkel elektrimüüjatele.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- 1) **Palume vastuseid eeltoodud küsimustele seoses mikro- ja väikeettevõtte kriteeriumitega. Nende vastuste pinnalt tuleb täiendada eelnõud või vähemalt eelnõu selgitusi, et tagada õigusselgus ja ettevõtete võrdne kohtlemine.**
- 2) **Lisaks teeme ettepaneku, et riik võiks luua nimekirja ettevõtetest, kel on õigus universaalteenusele üle minna, ja hoiab seda nimekirja ajakohasena ning teeb selle kättesaadavaks elektrimüüjatele.**
- 3) **Eelnõu lihtsustamiseks teeme ettepaneku tuua eelnõus välja ainult üks ettevõtte kategooria, kel on õigus kasutada elektri universaalteenust. Meie hinnangul puudub sisuline vajadus eristada kahte mõistet (mikro- ja väikeettevõtte), sest väikeettevõtte mõiste alla mahub ka mikroettevõtte ning mõlemal juhul on ettevõttel võimalik kasutada elektri universaalteenust.**
- 4) **Kui eelnevat ettepanekut ei ole võimalik ellu viia, siis palume õigusselguse tagamiseks tuua elektrituruseaduses mikroettevõtte ja väikeettevõtte mõiste välja üksteisele järgnevate punktidenä. See tähendab, et eelnõu § 1 punktis 2 tuleks „28³“ asendada „15³“-ga, et seaduse lugejal oleks lihtsam leida soovitud mõistet.**

2. Mikro- ja väikeettevõttest üürnike probleem

Praktikas ei pruugi paljud mikro- ja väikeettevõtted saada eelnõust mingit kasu. Peamiseks põhjuseks on asjaolu, et paljud mikro- ja väikeettevõtted üürivad kinnisvara ning sellisel juhul on elektrilepingu sõlminud üürileandja ning mikro- ja väikeettevõtted tasuvad elektrikulud üürileandjale. Seega kui üürileandja ei ole mikro- või väikeettevõtte, siis ei ole tal võimalik eelnõu kohaselt üle minna

universaalteenusele ning järelkult jääb ka tema üürnikele positiivne mõju tulemata. Isegi kui üürileandja kvalifitseerub väikeettevõtteks, siis on küsitav, kas ta soovib universaalteenusele üle minna. Üürileandja motivatsiooni võib vähendada see, et elektrikpaketi vahetusega võib kaasneda leppetrahv ning universaalteenust saab kasutada üksnes suhteliselt lühiajalise perioodi jooksul. Eelnevat arvesse võttes prognoosime, et realsuses on võimalik vähem kui pooltel mikro- ja väikeettevõtetel üle minna universaalteenusele.

Kaubanduskoja ettepanek:

Meie hinnangul ei ole mõistlik kohelda mikro- ja väikeettevõtteid erinevalt üksnes seetõttu, kas ettevõtte on kinnisasja omanik või üürnik. Seetõttu **teeme ettepaneku muuta eelnõud selliselt, et universaalteenust on võimalik kasutada ka nendel isikutel, kes varustavad elektriga mikro- ja väikeettevõtteid, selles ulatuses, mida on vaja mikro- ja väikeettevõtete elektriga varustamiseks.**

3. Universaalteenuse laiendamine keskmise suurusega ettevõtetele

Kaubanduskojale jääb ebaselgeks, miks on eelnõu kohaselt võimalik elektri universaalteenust kasutada üksnes mikro- ja väikeettevõtetel. Juhime tähelepanu sellele, et Euroopa Komisjon on tulnud välja määruse ettepanekuga kõrgetele energiahindadele reageerimiseks võetavate erakorraliste sekkumismeetmete kohta. Viidatud määruse ettepaneku artikkel 11 kohaselt on liikmesriigil lubatud riigiluba küsimata rakendada kuni 2023. aasta lõpuni reguleeritud hindu väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele. Tuletame meelde, et keskmise suurusega ettevõtteks loetakse ettevõtet, kus töötab vähem kui 250 inimest ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot või aastane bilansimaht 43 miljonit eurot.

Kui eelnõuga plaanitavaid muudatusi laiendada keskmise suurusega ettevõtetele, siis oleks võimalik universaalteenust kasutada väga suurel osal Eesti äriühingutest. Selline lahendus aitab paremini leevendada kõrge elektrihinna probleemi ja seeläbi tagada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet. Eelkõige on muudatuse tegemine hädavajalik olukorras, kus teised liikmesriigid kasutavad komisjoni määruse ettepanekust tulenevat võimalust laiemalt kui Eesti plaanib seda teha. Lisaks vähendab see ettepanek ebavõrdset kohtlemist, mis eelnõu kohaselt võib tekkida mikro- ja väikeettevõtete ning keskmise suurusega ettevõtete vahel. Juhime tähelepanu ka sellele, et teatud juhtudel on just keskmise suurusega ettevõtted ja suurettvõtted enam automatiseeritud ning seetõttu on ka nende kulud elektrienergiale suuremad ning kõrge elektrihind valmistab neile rohkem probleeme.

Mööname, et kui universaalteenust laiendada keskmise suurusega ettevõtetele, siis ei pruugi Enefit Power AS toodangumaht olla piisav, et pakkuda universaalteenust nii laiale sihtrühmale. Samas tuleb arvestada sellega, et teatud osal ettevõtetest on juba täna soodsam elektrikpakett kui universaalteenuse hind. Lisaks vähendab ettevõtete motivatsiooni universaalteenusele üle minna võimalik leppetrahv ning universaalteenuse tähtsajalisus. Seega ei tasu eeldada, et suurem osa ettevõtteid läheks võimaluse korral universaalteenusele üle.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- 1) Muuta eelnõu sõnastust selliselt, et universaalteenust on lubatud kasutada ka keskmise suurusega ettevõtetel.** Selleks tuleb eelnõud täiendada keskmise suurusega ettevõtte mõistega ning lisaks tuleb muuta eelnõu § 1 punkti 4 sõnastust, asendades sõnad „mikro- ja väikeettevõtte“ sõnadega „mikro-, väike ja keskmise suurusega ettevõtte“.
- 2) Kui eelnevat ettepanekut ei ole võimalik ellu viia, siis palume kaaluda lahendust, et keskmise suurusega ettevõtted saavad õiguse kasutada universaalteenust, kuid kõik äritarbijad saavad universaalteenust kasutada üksnes teatud elektrienergia aastase mahu ulatuses.**
- 3) Kui eelnevad kaks ettepanekut ei leia toetust, siis palume kehtestada muu toetusmeede, mis pakuks keskmise suurusega ettevõtetele leevendust seoses kõrge elektri hinnaga ja oleks kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.**

4. Erisus suurettevõtetele

Kaubanduskoda peab väga oluliseks, et riik võtaks vastu meetmeid, mis aitavad ka suurettevõtetel leevendada kõrge elektri hinna probleemi. See aitaks kõiki Eesti äriühinguid võrdselt kohelda. Eelkõige on see hädavajalik nende suurettevõtete jaoks, kelle kuludest moodustavad just elektrikulud märkimisväärse osa. Juhime tähelepanu ka sellele, et sageli on keskmise suurusega ettevõtted ja suurettevõtted tootmisahela tipus ning kui keskmise suurusega ettevõtetel ja suurettevõtetele ei lähe hästi, siis see avaldab negatiivset mõju ka mikro- ja väikeettevõtetele. Samuti tasub toetusmeetme väljatöötamisel mõelda sellele, et mis tagajärjed on siis, kui suurettevõtted on sunnitud kõrge elektri hinna tõttu oma tegevust vähendama ja inimesi koondama. Sellisel juhul võivad suureneda sotsiaalkaitsekulud ning samal ajal väheneda maksutulud.

Kaubanduskoja ettepanek:

Ühe lahendusena võiks riik kaaluda universaalteenuse laiendamist ka suurettevõtetele ning küsida selle kohta Euroopa Komisjonilt riigiabi luba. Kui see ettepanek ei leia toetust, siis palume leida mõni muu lahendus, et toetada suurettevõtteid seoses kõrge elektri hinnaga.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekuid arvesse võtta. Oleme valmis kohtuma ja oma seisukohti täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070